

Prof.dr Duško Vejnović, redovni profesor Univerziteta u Banjoj Luci, predsjednik Evropskog defendologija centra Banja Luka i glavni i odgovorni urednik naučnih časopisa Defendologija i Sociološki diskurs

ISTORIJA NAS PODSJEĆA I OPOMINJE – ZLOČIN JE ZLOČIN PREĆUTATI

*Historia est testis temporum, lux veritas, vita
memoriae, magistra vitae, nuntia vetustatis.
(Istorija je svjedok vremena, svjetlost istine,
život uspomene, učiteljica života, vjesnik davnine)*

Konflikti, sukobi i ratovi u Ukrajini, Gazi, Iranu itd... nas obavezuju da podsjetimo, upozorimo i opomenemo na istorijske tokove i razvoj...Istorija je nauka o stvarnim događajima iz prošlosti čovjeka. Svaki događaj iz prošlosti obuhvata: *čovjeka, prostor i vrijeme*. Sve što se čovjeku događa ima svoje mjesto u vremenu i prostoru. Život ljudi i organizacija ljudskog društva su se mjenjali kroz istoriju. Pojedini vremenski periodi imaju posebne odlike koje ih razlikuje od nekih drugih perioda. Uočivši ove razlike naučnici su podjelili prošlost kako bi je lakše proučavali. Prema dostupnosti istorijskih izvora prošlost je podjeljena na *praistoriju i istoriju*. O praistoriji govore samo materijalni istorijski izvori koje proučavaju arheolozi, dok o istorijskom dobu, osim materijalnih svjedoče i pisani i usmeni istorijski izvori. Praistorija, prvi i najduži period prošlosti počela je prije oko 2 miliona godina, pojavom prvog čovjeka na zemlji, a završila se otkrićem pisma i nastankom prvih država između 3500 i 3000 g. p.n.e. Istorijsko doba podjeljeno je na nekoliko karakterističnih perioda. Iako postoji više različitih periodizacija, svim periodizacijama je zajedničko to što ukazuju na važna ili opšta obilježja načina života ljudi na određenom prostoru i u određenom vremenu. Jedna od najpoznatijih je podjela na: stari vijek, srednji vijek, novi vijek i savremeno doba. Granice između ovih perioda odredili su važni događaji. Stari vijek počeo je krajem četvrtog milenijuma p.n.e. otkrićem pisma i pojavom prvih država, a završio se padom Zapadnog rimskog carstva 476. godine. Narodi koji su osvojili Zapadno rimsko carstvo stvorili su na tom prostoru svoje države, razvili novu evropsku kulturu. Taj period istorije naziva se srednji vijek i traje do otkrića Amerike 1492. godine. Tada počinje novi vijek koji traje do Prvog svjetskog rata (1914-1918). Potom slijedi savremeno doba u kome mi danas živimo. Upoznavanje sa različitim periodizacijama predstavlja opšte polazište za proučavanje istorije i društvenih pojava koje su vezane za te vremenske periode. Pored navedene poznata je i podjela razdoblja na: antičko doba, doba feudalizma, doba humanizma i renesanse, doba velikih geografskih otkrića, doba kapitalizma itd. Praistorija je period koji je trajao više od dva miliona godina. Djeli se na dva doba: » Kameno doba (mlađe i starije) – od oko 2,000000 g. p.n.e. do oko 6000 g. p.n.e. » Metalno doba – od oko 6000 g. p.n.e. do oko 3500 g. p.n.e. (pojave

prvih pisama). Prvobitni ljudi živjeli su u početku u zajednici koja se nazivala horda, a u kasnijem periodu razvoja prvobitne zajednice u rodbinskim, koje su nazvane rod. U periodu prvobitne ljudske zajednice mogu se naći korijeni fizičke kulture, jer su se u tom dobu cjelokupna tjelesna i umna djelatnost odvijale u neposrednoj borbi za opstanak, gdje je bilo neophodno da se ispolji konstantna fizička aktivnost, koja je imala presudan uticaj na formiranje čovjeka. U tom periodu je rad, kao način pribavljanja hrane za život, na razne načine pomogao ljudskoj vrsti u razvijanju određenih sposobnosti i navika. To doba poznaje samo kolektivnu svojinu i raspodjelu na jednake djelove. U takvim vremenima i fizičko vježbanje je kao vid sporta bilo povezano s načinom proizvodnje, odnosno radom. Priprema pokreta za lov, ribolov, skupljanje plodova sa zemlje i s drveća bili su ujedno i prvi vidovi fizičkih aktivnosti. Fizičko vježbanje, rad i priprema za rad nisu se jedno od drugog razlikovali. Uz primitivna oruđa i oružja čovjek se morao osloniti na svoje prirodne tjelesne kvalitete. Bježao je pred jačim životinjama (manje i slabije progonio i lovio), skrivao se pred prirodnim nepogodama i ljudima. To znači da se sposobnost trčanja, penjanja, skakanja, bacanja i rvanja, morala više razviti, jer mu je od toga zavisio život, bilo da se spašavao od prirodne nepogode, životinje, drugog čovjeka ili gladi. U periodu razvoja ljudske zajednice, kada je lov na krupne životinje (mamute, medvjede, bikove) bio glavni izvor egzistencije, čovjek je počeo da shvata da je za uspješan lov potrebno učešće svih članova plemena, ali i njihova osposobljenost da rukuju što bolje oružjem koje su posjedovali. Uočili su da od načina bacanja zavisi daljina bačenog oružja. Kada su ljudi shvatili da mogu da nauče od drugih ljudi da bolje i efikasnije rukuju oružjem, počeli su prvo putem posmatranja, a zatim imitiranjem da usavršavaju svoje vještine. Pored ovog načina učenja, stariji članovi zajednice su u procesu svakodnevnog života i rada uticali na mlađe članove prenoseći im svoja znanja i iskustva. Razvitak ljudske svijesti o proizvodnoj snazi utiče i na razvoj proizvodnih odnosa. Ljudi ne samo da se udružuju, već se i specijaliziraju za određeni način proizvodnje, odnosno pribavljanja sredstava za život. U tom se procesu javlja i prva velika podjela rada na zemljoradnju i stočarstvo, koja je ostavila dalekosežne posljedice ne samo na razvoj proizvodnih snaga i izmjenu proizvodnih odnosa, nego i na kulturnu nadgradnju, a time i na specifičan razvoj fizičkog vaspitanja i sporta. Magijsko-ritualne svečanosti dobijaju drugi karakter, jer se sadržaj ovih ceremonija prilagođavao novim uslovima života, odnosno povezivanju sa plodnošću zemlje i stoke. Oblici kretanja i sadržaj ovih obreda primaju sve više ratnička obilježja. Organizovanje svečanosti posvećenih ratu ima i dalje oblik, sadržaj i suštinu dotadašnjih ceremonija, ali u prvi plan izbija međusobno suparništvo i javlja se nadmetanje. Relativna sigurnost ishrane i nastanjenost većeg broja ljudi na jednom mjestu povećava mogućnost izmjene i prenošenja iskustava s jedne generacije na drugu. Neposredni rezultati toga su usavršavanje i povećanje proizvodnih snaga. Time dolazi i do promjene društvenih odnosa. Stvaraju se i posebne civilizacije sa svojom karakterističnom nadgradnjom u kojoj, između ostalog, fizičko vježbanje i sport dobijaju

specifična obilježja i ulogu. Sve prisutnija spoznaja da fizičko vaspitanje djeluje ne samo na povećanje sposobnosti i efikasnosti tehnike u upotrebi oruđa i oružja, nego da pozitivno utiče i na zdravlje, a ujedno i na atraktivno-zabavni život čovjeka. Fizičkom vaspitanju ostaje, međutim, i dalje pripisana komponenta mističko-kultnog djelovanja. Sve to je uslovalo pojavu organizovanog sistematski sprovedenog fizičkog vaspitanja. Vaspitanja koje je bolje i zdravije od vaspitanja za (zlo) upotrebu oružja, za konflikte, sukobe i ratove uz koje popratno idu stradanja i zločini. Opštepoznato je...da **ZLOČIN JE ZLOČIN PREĆUTATI...**